

Список літератури

1. Жоголь Т. В. Аналіз предпочтений населення в потребленні банківських услуг: Тези доповідей: Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків // Черкаси, 2010. — С. 126—128.

2. Епплгарт М. Работа с клиентами: Интернет и Call-центры. — ГИППО. — 2005. — 114 с.

3. Скулкова В. В., Зотов В. В. Инновации на региональном рынке банковских услуг в условиях информационно-коммуникативной среды// Проблемы развития инновационно-креативной экономики: Сб. докладов научно-практической конференции 29 марта — 09 апреля 2010 г. — М.: Креативная экономика, 2010. — С. 241—245.

Find similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

УДК 336. 71

І. В. Шамова,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ ОЩАДНИХ ІНСТИТУТІВ США В АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

У більшості західних країн основним джерелом довгострокових фінансових ресурсів виступають заощадження сімейних господарств. Так, у Німеччині близько 60 % загальних інвестиційних ресурсів становлять саме заощадження, у Великій Британії ресурси, мобілізовані ощадними установами є виключним інвестиційним ресурсом, в Україні цей показник значно нижчий, але потенційно має зростати, що й визначає актуальність дослідження світового досвіду ощадної справи.

Ощадні установи — один із найбільш поширених видів кредитних установ, основні функції яких зводяться до залучення вкладів населення. Установи, подібні до ощадних, з'явилися наприкінці XVIII ст. в Англії, в країні, яка раніше інших стикнулася із соціальними проблемами виживання працівників, які «виштовхувалися» тенденціями первинного нагромадження капіталу. Проте сама ідея ощадних установ на основі взаємодопомоги належить французькому державному діячеві Хуго Делестру, який ще в 1611 р. вважав можливою «організацію для простих людей нагромаджень під процентну винагороду».

Історично первинні форми заощаджень виникли ще раніше — приблизно з II ст. до Р.Х., коли при храмах створювалися так

звані сімейні «каси» для викупу рабів з неволі. Пізніше робочі асоціації взаємної допомоги стали первинною формою організації приватних заощаджень. У результаті незначні окремо кошти, разом утворювали капітал, достатній для допомоги кооператорам, які потрапили у скрутне становище.

В сучасних умовах ощадні установи мають різні форми і різні назви: у германомовних країнах (Нідерланди, Німеччина, Франція, Італія, Іспанія та ін.) — ощадні каси; в англосаксонських країнах — ощадні банки; в деяких країнах функціонують поштово-ощадні банки — або як самостійні інститути, або як такі, що входять до системи ощадних установ (у Франції); в Японії поштово-ощадні банки утворюють єдину категорію ощадних установ.

У процесі історичного розвитку ощадні інститути формувалися у двох напрямках:

- ощадні установи банківської системи;
- ощадні установи небанківської системи.

До першої групи відносяться комерційні банки та ощадні банки. Другий напрямок характерний для країн з ринковою економікою, де досить розгалужена система ощадних установ небанківської системи, що займаються залученням коштів від зберігачів — населення і комерційних підприємств, головним чином, у депозити. До таких установ відносяться, насамперед, ощадні каси, ощадно-позикові асоціації й товариства, кредитні союзи, кредитні товариства тощо.

У США на ощадному ринку сформувалися та діють дві великі групи ощадних установ: депозитні та недепозитні установи. Перші мобілізують ресурси шляхом прийому грошових коштів у формі відкриття депозитних рахунків (вони створюють боргові інструменти, що функціонують як засіб обігу і включаються до складу грошових агрегатів при вимірі обсягів грошової маси); інші є приватними фінансовими інститутами, що не створюють депозитів, а використовують інші форми залучення заощаджень (продаж страхових полісів, прийом пенсійних внесків, продаж цінних паперів тощо).

Для американської банківської системи, яка довгий час базувалася на Законі Гласа-Стігала від 1933 року, характерним було чітке розмежування банків за спеціалізацією. Більше того, право надавати послуги як з відкриття поточних рахунків, так і з надання короткострокових комерційних позик мали лише комерційні банки. Інші депозитні установи (ощадно-позичкові асоціації, взаємно-ощадні банки та кредитні союзи) не мали права надавати такі послуги. Проте у другій половині 70-х років XX ст. вказані

ощадні установи отримали ширші можливості, через що відмінності між банками і ощадними установами майже зникли. З погляду споживачів нині не існує розбіжностей між вкладом у комерційному банку й аналогічним вкладом у будь-якому іншому ощадному інституті.

До основних функцій усіх видів ощадних установ відносяться:

- залучення коштів у депозити;
- здійснення безготівкових розрахунків;
- кредитування населення;

— акумуляція заощаджень населення з метою здійснення довгострокового кредитування будівництва і фінансування заходів щодо купівлі житлових будинків [1, с. 25].

Якщо на початку розвитку ощадної справи переважною формою організації ощадних установ була кооперативна, то в останні роки для них характерною є акціонерна форма.

Основним ощадним інститутом практично у всіх економічно-розвинутих країнах світу є *ощадні комерційні банки*. Вони виникли як невеликі кредитні установи, що діяли в масштабі регіонів чи окремих міст у трьох видах: довірчо-ощадні банки (Велика Британія), взаємно-ощадні банки (США) та поштово-ощадні банки (Японія, Велика Британія).

В США велике розповсюдження мають *взаємно-ощадні банки* — різновид кооперативних банківських установ, які нині практично нічим не відрізняються від комерційних банків.

Ощадно-позикові асоціації є різновидом кредитно-ощадних установ, які здійснюють акумуляцію заощаджень населення з метою здійснення довгострокового кредитування будівництва і фінансування заходів щодо купівлі житлових будинків. Такі асоціації вперше з'явилися в США в 1831 р. за зразком англійських будівельних товариств. Основною метою асоціації є: стимулювання заощадження коштів для надання позик на фінансування житлового будівництва. Прийнятий у 1980 р. закон про контроль за грошовим обігом дозволив цим установам здійснювати операції, що раніше належали до виключної компетенції комерційних банків. Нині ці установи пропонують додатково ще й ведення чекових рахунків, надання споживчих кредитів й інші операції грошового ринку. Основні активи асоціації — це заставні, цінні папери, забезпечені заставними, та державні цінні папери. Заставні можуть мати як фіксовану, так і плаваючу процентну ставку.

Кредитні спілки є різновидом кооперативів, створюваних окремими групами населення з метою об'єднання коштів для вирішення практичних проблем. Федеральний Закон від 7 серпня

1998 р. вніс деякі зміни у механізм функціонування кредитних спілок, який наблизив їх діяльність до банківської.

Кошти, які мобілізуються на ринку ощадними установами виступають важливим джерелом здійснення інвестицій, тому в США велика увага приділяється системі регулювання та вдосконалення структури ощадної справи. Вона має розгалужений характер та нагадує систему регулювання комерційних банків, на неї розповсюджуються вимоги по контролю з боку ФКСД.

Список літератури

1. Лавренчук В. М., Гасанов С. С., Репало В. М. Ощадні банки в світовій економіці. — К., 1997.

УДК 336.7

М. М. Шаповалова,

канд. екон. наук, заступник директора Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ У ІНВЕСТИЦІЙНІЙ СФЕРІ

Як показала криза 2008 року, економіка України виявилася однією з найбільш вразливих серед держав СНД і потребує глибоких реформ. Вітчизняний фінансовий сектор за двадцять років ринкового будівництва так і не став потужним інвестором у реальний сектор економіки. Він не лише виявився неспроможним допомогти країні уникнути кризи, але став її своєрідним «локомотивом». Одна з причин цього — відсутність загальнодержавних пріоритетів економічної політики та цілеспрямованих погоджених дій усіх владних структур для її реалізації.

Дії у сфері грошово-кредитної політики, спрямовані на порятунк банківського сектору будь-якою ціною, залишили без фінансових ресурсів і домогосподарства, які забезпечують купівельну спроможність ринку країни, і виробників товарів. Дисфункція банків та інших фінансово-кредитних установ, як фінансових посередників (неповернення депозитів з одночасним припиненням кредитування) змушує говорити про необхідність